Ч. 247 | Четвер 4 (16) падолиста 1899. | Рік IX

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(З ради державної. — Справа квоти. — Росия в середній Азиї. — Анґлійско-трансвальска війна.)

На вчерашнім засіданю палати послів вніс посол Яворский, аби вибрати комісию, зложену з 48 членів, котрій треба би передати всї угодові предложеня. Президент заявив, що ніхто тому не противить ся: він прихиляє ся до того внесеня. — По інтерпеляциях і внесенях вела ся дальша дискусия над розрухами в Чехиї і на Мораві. По єї замкненю забрав голос ґенеральний бесїдник, ческий посол Шілений і говорив півпята години против правительства. По нїм промавляв пос. Менґер і брав в оборону кардинала Копа, против котрого Чехи дуже сильно виступають. Як Шілений, так і Менґер накликували Чехів і Німців до згоди для добра держави і народів австрийских. На тім перервано засїдане о год. 9 вечером і назначено слїдуюче на четвер.

В справі торгів о квоту доносять з Будапешту, що оба президенти мінїстрів вже порозуміли ся в тій справі, котрої ключем була би пропорция 34·8 : 65·2. Однак в опозицийних кругах запевняють, що переговори між обома квотовими депутациями не скінчать ся з позитивним успіхом і що знов наступить рішене корони. Посол Ґеза Польоні заявив, що коли би установлено квоту в пропорциї 35 : 65, на Угорщинї могла би вибухнути революция. Оба комітети ріжнили ся вчера лише о 2 прц. Комітет австрийскої депутациї годить ся вже на ключ 35 : 65, а угорский комітет предкладає ключ 33 : 67. Вчера зібрала ся на нараду австрийска квотова депутация. Предметом нарад було письмо угорскої депутациї в справі дальшого веденя переговорів. В довшій дискусиї над сим предметом брали участь також ґраф Клярі і др. Князьолуцкий. Як в парляментарних кругах говорять, в тій дискусиї стверджено, що австрийска депутация в справі вже давнїйше предложеної їй редукциї угорскої квоти з 35 на 33 прц., відповіла відмовно. Мимо того ухвалено, аби австрийский підкомітет поїхав до Будапешту в цїли дальших переговорів. Австрийска депутация урядила відтак членам угорскої депутациї величаве снїдане, на котрім дальше обговорювано справу квоти. Але на тім снїданю не прийшло до ніякого компромісу. Угорскі депутати рішучо не хочуть приняти за підставу переговорів цифри 35 і обстають при тім, аби переговори вели ся на підставі 33—35. Навіть посередного внесеня Яворского, аби вести переговори на підставі 34—35, Угри абсолютно не хотїли приняти. З проєкту Яворского виходить, що квота зійде остаточно низше 35, але як запевняють в політичних кругах, абсолютно не висше 34·5, на що здаєть ся, згодить ся також Угорщина.

Росия, здаєть ся, сериозно думає використати з африканьских клопотів Анґлії, котрі зменшили єї відпорність і мілїтарну силу в инших частях сьвіта. В Берлинї вже від кількох днів кружила вість, що російскі війска заняли Герат в Афґанїстанї. Тепер, на підставі автентичних інформаций стверджено, що Росия Герату ще не заняла, але що на се заносить ся. Именно російскі війска посувають ся вже в сторону границь Афґанїстану. В військових кругах Росиї панує воєнне успособлене. Росия хоче використати тяжке положене Анґлії, а за цїль взяла собі Герат. Занятє Герату було би страшним ударом для становиска Анґлії в Індиях, і в такім случаю певно призадумала би ся над тим, чи не лїпше було би випофати ся з трансвальскої авантури, а цїлу свою увагу і силу звернути на Азию, аби спинити заборчий похід Росиї. На всякий случай Анґлія не могла би вести війни на двох точках: в Африцї і Азиї. До Льондона донесено з Москви, що дивізия ґренадиєрів одержала приказ, аби була готова до вимаршу. Після поголосок, має она бути вислана на перску і афґанїстаньску границю. З тої причини в Льондонї запанував великий непокій.

Про положене Анґлійців в Наталю доносить аґенция Гаваса: Ґенерал Уайт хотїв пробити ся через перстень Бурів, аби злучити ся з військом, яке вислано єму на поміч Пітермаріцбурґа. Ґенерал Жубер позволив Анґлійцям пересунути ся через форпочти і доперва тогди вбив клином свої війска в корпус Уайта. В той спосіб розділено цїлий корпус на дві части. Одну часть вибито до ноги, а другу присилувано вернути до Ледісмес. Сам Уайт має бути ранений. В тій битві знищено цїлий полк анґлійскої кінноти, Уайт мав вже вистріляти всю свою амуницию і не може навіть думати о сериозній довшій оборонї. Скріплена артилєрия Бурів так блязько підсунула ся під місто, що Уайт був змушений вислати против них цїлий полк. З того полку вибито 300 коний, а 600 людий по части положено, а по части вистріляно. Положене в Ледісмес має бути так тяжке, що Уайт вислав до Булєра одного ґенерала о узискане дозволу на капітуляцию. Одна колюмна Бурів під командою ґенерала Маєра, помаширувала вже на Пітермаріцбурґ. Відділ Бурів в силї 4 тисячів людий і з 3 арматами

---

3)

Спадаючі зьвізди, метеори і комети.

I.

Конець сьвіта в 1857 р. і тепер. — Комета Танпля і рій Леонїдів. — Зьвіздар самоук. — Спадаюче з неба камінє, молдавіти, огнисті кулї, метеори і спадаючі зьвізди.

(Дальше).

Зберім же тепер коротенько все то, що доси було говорене про метеори та пошукаймо поясненя сего з'явища.

Метеори то суть якісь тїла, що летять звідкись з простора сьвітового на нашу землю та серед ясного сьвітла і голосного гуку спадають на землю, або цїлими кусними, або розскакують ся вже у воздусї, і спадають як т. зв. камінний дощ. Знайдені кусні метеорів називаємо метеоритами або аеролїтами. Метеорити можуть бути або камінні, або подібні до скла т. зв. молдавіти, або зелїзні, або наконець мішані, з зелїза і каменя, де зелїзо творить niби сітку, виповнену камінною масою. Сї послїдні називаємо палясситами (від імени славного ученого, російского Нїмця Палляса). Величина метеоритів буває всїляка. Груда метеорового зелїза, знайдена коло Санта Катаріна в Бразилії, важила 2250 кільоґр., а другу груду, знайдену також в Бразилії, цїнено навіть на 7000 кільоґр., хоч она величиною не доходила ще до 1 куб. метра.

Звідкиж беруть ся тоті метеори і як они дістають ся до нас? — Ми вже виділи попереду, як впрочім учені люди і фахові знатоки природи не хотїли ніяк тому вірити, щоби дїйстно якесь камінє спадало з простора сьвітового. Аж славному фізикови Хлядні'му з Віттенберґа удало ся проложити правдї дорогу. Він видав в Липску в 1794 р. наукову розправу: „О походженю зелїзної маси, яку відкрив Палляс (підчас своєї подорожи по Сибіри в 1771 р.) та о деяких з'явищах, стоячих з тим в звязи", і доказав там: „перше, що камінє і зелїзна маса спадали вже нераз з неба, і то треба признати яко факт доказаний історично; друге, що тото з'явище єсть таке саме як і огнисті кулї, котрі не суть нічим иншим, як лиш горіючою масою; третє, що тота маса єсть космічна, значить ся, приходить з простора сьвітового, і перед тим не була анї на земли, анї в єї воздусї". Отсе суть власні слова Хлядні'го.

Від часу, коли париска академія, міродайна тодї майже для цїлої Европи, висьміяла звістний документ громади Жіляк, минуло було ледви 4 лїт, як появила ся розправа Хлядні'го. Майже цїлий учений сьвіт спротивив ся єго поглядам, а були навіть такі, котрі уважали Хлядні'го мало що не за божевільного. Єго товариш по фаху, Лїхтенберґ, напав на него і став єго висьмівати та казав, що коли читав розправу Хлядні'го, то єму здавало ся, як би єго самого пошиб камінь упавший з неба. Другий учений сказав знов, що як би єму самому такий камінь упав під ноги, то він би сказав, що видїв, але тому не вірить. Ще инший мудрець сказав просто, що Хлядні своїм поглядом о метеоритах деморалїзує людий: „він, Хлядні, за сьвій погляд о метеоритах, належить до тих, що перечать всему ладови в сьвітї, не зважаючи на то, як дуже они виноваті всему злому в моральнім сьвітї".

От з яким трудом мусїла правда добувати ся на верх!

Та не довго потребував Хлядні чекати на докази правдивости свого погляду, бо случайно зараз в короткім часї по тім, коли появила ся єго розправа, настало і спадане метеорів в Европі. Насамперед дня 16 червня 1794 в Сієнї коло Фльоренциї: з огнистої кулї, з котрої ішов дим і сипали ся искри, посипало ся камінє серед страшенного лоскоту. Учені старої дати знайшли на то таке пояснене, що то камінє з Везувія, з котрого на 18 годин перед тим був вибух. Дня 13 грудня 1795 упав був метеор коло Вольдкоттадж в Йоркшірі — учені знов сказали, що то камінь з вулькана Гекля на Ісляндиї; але що то трохи за далеко було, бо 170 миль, то астроном Ольберс при-

іде на Кінстави, де сконцентровано капляндску армію. Всї стратеґічні мости в північнім Капляндї впали вже в руки Бурів. В Дурбанї висадили з военних кораблїв віддїл моряків з 20 арматами.

Новинки.

Львів дня 15 го падолиста 1899.

— **Іменованя.** П. управитель міністерства віроісповідань і просьвіти надїлив VII-ою ранґою: дра Йос. Жулиньского учителя женьскої семинариї у Львові і дра Ів. Яхна та Ів. Ябковского учителїв мужескої семинариї в Станиславові; дальше надїлив VIII-ою ранґою Вас. Тисовского управителя мужескої семинариї в Сокали, Ів. Бичая і о. Ал. Стефановича учителїв женьскої семинариї у Львові, о. дра Чесл. Вондольного і Сим. Матусяка учителїв женьскої семинариї в Кракові, о. Йос. Беленїна учителя мужескої семинариї в Кракові та Вільг. Пшибильского і о. Генр. Беґу учителїв женьскої семинариї в Перемишли — Є. В. Цїсар іменував приватного доцента на краківскім унїверситетї дра Кир. Студиньского надзвичайним професором язика і лїтератури рускої на львівскім унїверситетї.

— **Нова стация телеґрафу** отвирає ся з днем 25 с. м. в Звинячцї, борщівского повіта при тамошнім урядї почтовім.

— **Чого вже не крадуть!** Оногди украли невислїджені злодії у Львові 12 зелїзних рур до водопроводів, ваги 4 метр. сотнарів.

— **Огнї.** В Грималові погоріли господарскі будинки П. Фельдмана, вартости 1.500 зр. — В Ясеници коло Дрогобича погоріло дня 31-го жовтня 5 господарств і 3 штуки безрог. Загальна шкода 2370 зр. була обезпечена на 1000 зр.

— **Тунель між Анґлїєю і Ірляндиєю.** О скілько Анґлїйцї противні будові підморскої дороги між Анґлїєю а Франциєю, о стілько радо получили би в сей спосіб Анґлїю з Ірляндиєю. Після пляну, предложеного тепер парляментови, тунель має дістати точку виходу в ґрафстві Антрайм в Ірляндиї, а має кінчити ся при Портобелльо в Шкоциї. Довгота его має виносити близько 40 кільометрів, а найнизша точка досягає до 150 метрів. Кошти сеї працї оцінені на двіста сорок мілїонів марок. Заходить лише питанє, чи торговля і рух сею дорогою будуть досить значні, щоби опроцентувати такий капітал.

— **Дирекция „Краєвого Союза кредитового“** стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, запрошує отсим до приступленя в члени стоваришеня. Членами „Краєвого Союза кредитового можуть бути особи фізичні, як також товариства, громади і братства церковні. *Один удїл члeньский 25 зр.* Кождий член може мати більше удїлів. При складаню першого удїлу належить зложити *вписове на резервовий фонд в квотї 1 зр.* — „Краєвий Союз кредитовий“ *приймає вкладки ощадности* в довільній висотї і опроцентовує їх $4\frac{1}{2}\%$ та удїляє кредиту руским товариствам кредитовим на $5\frac{1}{2}\%$. Инші особи можуть користати з кредиту в „Краєвім Союзї кредитовім“ на 7%. Льокаль „Краєвого Союза кредитового“ у Львові: Ринок ч. 10 I. поверх (дім „Просьвіти“). Годпни урядові: від 11 перед полуднем до 1 по полудни кождого дня окрім недїль і руских сьвят. *Дирекция.*

— **Зелїзниця на Монблян.** З Люцерни доносять, що будова зелїзницї на Монблян є річию рішеною. Славна зелїзниця на Юнґфрав не дає спокійно спати француским інжинерам, що постановили дотерти на верх найвисшої гори в Европі зелїзничою лїнією від француской сторони, с. є. довершити предприємства, яке доси уважано випливом хорої фантазиї. Найревнїйшим речником нової зелїзницї є Бальо, директор астрономічної обсерваториї на Монблян. Паради, ведені природником Деверетом з Парижа, мінеральоґом Офретом і лїкарем Лепіном з Ліон довели до вислїду, що переведене зелїзницї під взглядом технїчним вповнї можливе. Зелїзниця має почати ся в Ум, одній з трех громад француских, що мають право власности до одної части Монблян. Часть зелїзничого тору йде тунелем, викованим в скалї, на дальшій просторони уложена буде зелїзниця зубна, по котрій будуть двигати поїзд електричні мотори. Силу буде достачати Арва, що пливе дуже бистро у стіп гори. Від Шательор порушаючу силу буде давати сорокметровий водопад. Цїла зелїзнича лінія на Монблян буде мати 11 кільометрів довготи з 12 стациями. Одною з найважнїйших стаций буде верх Ґотер на скалах де Босс, звідки подорожні будуть могли відбувати прогульки по найкрасших частях гори Монблян.

— **Смерть в огни.** В Вікна на Буковинї пишуть: Велике нещастє постигло сими днями кількох господарів у Вікнї. Ото в понедїлок пополудня 6 го с. м насік господар Тодор Пушкедра повну бочку капусти та пішов на під шукати кружка, щоби ту капусту накрити. А що на подї було темно, то взяв з собою запалену сьвічку. Тут обходив ся так неосторожно зі сьвічкою, що від неї займила ся стріха, і в одній хвилї стояв цїлий ще новий будинок в огни. Близько коло сеї хати стояла хата его брата Олександра Пушкедри, а знов коло сеї велика стайня послїдного господаря; тай сї упали жертвою полуміни. В короткім часї з гарних будинків лишили ся лиш чорні сумні стїни, а з стайнїв і слїду нема. Все добро яке на подах, в сїнях і в стайнї було напрятане, згоріло. До того й будинки не були обезпечені. Але на сїм ще не скінчилось. Підчас, коли Тодорова хата горіла, ратував Тодор і ще кілька людий де-що з середини, та тут коли лиш виходили з сїних дверий на двір, упала вся горюча стріха на долину. Тодора покрив огонь на місци, а другий, що разом з ним ратував, ще вискочив з жару, але зараз на огородї впав без памяти. Нещасного чоловіка витягнув з приску господар Стефан Манула ще живого, але ту свою відвагу мало й сам житєм не поплатив, бо попік собі страшенно цїлу руку і лице. В хатї захопив був огонь ще одного чоловіка, та сей, завинувши ся у мокру версту, залїз під ліжко і перебув там у найбільшім страху і одушуючім димі цїлий час, аж доки огонь не потах; так уратував ся від смерти. Тодор помер у страшенних муках таки того дня вечером, а другий, що з ним був, Адольф, боре ся зі смертию. Стефан Манчула лежить також хорий, та є надія, що поздоровіє. От що наробила неосторожність із сьвітлом.

— **Секта самоубийників.** З нагоди сьвіжого відкритя в карґопольскім повітї олонецкої ґуберниї, двох тайних кладовищ секти самоубийників і убийників, російскі часописи подають вязку цікавих подробиць про тих страшних сектантів, що піднесли самоубийство і убийство до ряду релїґійної доґми. Карґопольский повіт є від лїт двіста головною оселею найрізнороднїйших сект. Тут в кінци XVII віку дві тисячі сектярів понесло добровільну смерть в огни, а в р. 1860 шістнайцять селян з секти Філїповців замкнуло ся в хатї, котру самі підпалили. Они найшли в полуміняx мученичу смерть в очах цїлої зібраної громади. З того часу не було случаю збірного самоубийства, але як тепер показує ся, були нерідко поодинокі случаї самоубийства і убийства з фанатичних мотивів. Секта вірить, що небавом настане конець сьвіта і що вже тепер прийде на сьвіт антихрист. Секта вибирає з поміж найстарших своїх членів „епископа“, що висьвячує кількох молодших „сьвящеників“, а ті добирають собі до помочи „дияконів“. Обовязком кождого секретария є передовсім пропаґанда науки сеї секти. Супружє у них збороненe за те дозволена „вільна любов“ на короткий час. Ради спасеня душі, члени секти повинні як найменше стикати ся з внїшним сьвітом і укри-

---

думав ще инший спосіб пояснюваня, і сказав, що метеорити, то камінє з вульканів на місяци. Наконець прийшло звістне нам вже з'явище в Ль'Еґль з 26 цьвітня 1803 р. і від тої пори нїхто вже не сумнївав ся о правдивім походженю.

Отже як поясняє ся цїле з'явище метеорів? Що они приходять з незнаного нам простора сьвітового, о тім нема нї найменшого сумнїву. Они летять в тім просторі з нечуваною скоростию, далеко борше, як несе ся голос, або як летить куля з пушки, а в многих случаях скорше навіть як летять планети доокола сонця. В одній секундї роблять они по кілька миль. Коли же добіжать до землї, скорість їх нараз слабне а то длятого, що воздух доокола землї хоч і як він в горі рідкий, ставить їм опір. А опір той в наслїдок великої скорости есть також великий і він то дає нам спромогу поясняти всїлякі з'явища.

Насамперед коли спинить ся нараз сьвітова скорість метеорів, то безпосереднім наслїдком того есть, що нищить ся велика скількість живої сили, котра по части переміняє ся в тепло. Метеор розгріває ся в той спосіб. Коли він відтак хоч вже з меншою скоростию, але все-таки летом блискавки жене почерез воздух стискає дуже сильно воздух перед собою, а поза собою лишає хочби лиш на маленьку хвильку порожнє місце. Через стиснене воздуха він розгріває ся дуже значно і відпливає поза летячий метеор і так окружає его розпалений воздух. Метеор зачинає тогди топити ся зверха і сьвітити. Коли добіжить до кінця, розпалений воздух в одній хвили остуджує ся, в порожнє місце, яке через то зробить ся впадає маса воздуха і викликує тогди головний гук, по чім камінь вже лиш з шумом і свистом спадає на землю. Той перший гук чути аж тогди, коли метеор вже добігає до землї, а то длятого, що він в своїй шаленій скорости добігає борше до землї як голос від першого гуку.

Коли тепер придивити ся знайденому метеоритови, то видко на нім тоненьку верству чорної поливи; есть то тота верхна верства, котра на метеорі обтопила ся. На декотрих метеоритах видко навіть дуже добре, як она спливала і загинала ся поза береги, а з того можна здогадати ся котрим боком метеор летів до землї. Розтоплена маса на метеорі мусить очевидно з переду топити ся і спливає відтак взад. Полива на метеоритах буває звичайно тоненька. Та й не може бути инакше; бо скоро розтоплена маса спливає взад, то воздух ловить єї і розсипає на дрібнесенький порошок. Той то порошок есть тою сьвітячою смугою, котра лишає ся поза метеором а опісля блїдне і виглядає як би дим.

Вельми поучаючим під сим взглядом есть метеорит з камінного дошу коло Станнерн на Моравї, котрий тепер знаходить ся в цїсарскім музею у Відни; у него значно дуже добре передну сторону, звернену в летї до землї і боки позаливані розтопленою масою; передна часть есть гладка і має смуги, котрі виразно показують, як т. зв. полива плила взад до берегів; задна більше рапава і зараз на перший погляд ріжнить ся значно від передної або т. зв. груди. Другий так само під сим взглядом дуже поучаючий есть метеорит з Какови; він виглядає як би тупа стрілка, котра вздовж посерединї есть розколена. В ту розколину наплила розтоплена маса і виглядає як би тоненька смуга з иншого материялу, з чорного склива.

Друга важна характеристика метеоритів есть та, що на них слїдно ямки, подібні до того, як би хтось пальцями їх там витиснув; одні з тих ямок суть більші, другі менші. Численні досьвіди показали, що то зовсїм такі самі ямки, які роблять ся на твердих тїлах під впливом стиснених ґазів при вибухах динаміту, пороху і т. п. Можна отже припускати, що й стиснений воздух вириває на метеоритах кусні з них і лишає ямки, а ті кусні лишають ся відтак в смузї по метеорах.

Як звістно може упасти на землю один метеорит або й кілька, кількадесять, ба й кілька тисячів. Цікава отже річ, чи тоті метеорити, що спадають яко камінний дощ, приходять вже з простора сьвітового такою громадкою, чи то первістно летів лиш один метеор а відтак розскочив ся в нашім воздусї на множество куснів? — В однім случаю чули ми вже, що метеор, котрий в однім місци висипав множество каміня, в другім подальшім був видний лиш яко огниста куля. Може отже бути двояко: або метеор летить цїлий і розскакує ся аж в нашім воздусї на кусні або може бути й так, що в просторі сьвітовім летить так сказати би цїлий рій метеорів а діставши ся під притягаючу силу нашої землї спадає роєм так, як летів. В першім случаю, значить ся, коли метеор розскочив ся в нашім воздусї, то слїдно на кусням з сего місця, котрими они держали ся разом; такі кусні можна зложити разом і буде видко, що они добре до себе пристають; площа розломова буде виглядати сьвіжою і не

вати ся в недоступних місцях. Вічного спасеня найлекше можна дійти в дорозї самоубийства. Рівно велику заслугу перед Богом мають ті, що помагають иншим війти до „царства небесного“, що в технїчній мові секретарів має назву „червоної смерти“. Назва та походить з відси, що хорим накидають на голову червону подушку і дусять їх в сей спосіб. Слїд, який найдено в карґопольскім повітї дасть певно можність близшого розслїду науки сеї секти. Крім олонецкої ґубернії секта та находить ся в ґуберніях ярославскій і костромскій, а навіть можна найти дані, що з відси перенесено сю науку на північ.

— **Померли:** Юлїян Паславский, радник скарбової дирекциї в Самборі, дня 11 с. м.; — О. Стан. Крет, укінчений ґімназияст, дня 7 с. м. в 21-ім роцї житя, в Качанівцї коло Тернополя.

Господарство, промисл і торговля.

— **В Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“** прибуло в місяци жовтни с. р. 6254 важних поліс на суму 3,200.548 зр. обезпеченої вартости з премією 27.682 зр. 50 кр. Разом від 1 січня до кінця жовтня видано 64.966 важних поліс на суму 33,257.694 зр. з премією 287.775 зр. 73 кр.; попередного року до кінця жовтня було 54.083 важних поліс на суму 28,256.027 зр. з премією 243.063 зр. 14 кр., есть отже сего року о 10.883 поліс а о 44.712 зр. премії більше.

З причини численних і великих пожарів сеї осени в многих сторонах краю перебуло Товариство наше в жовтни тяжкий час. Того місяця прибуло нам 209 случаїв шкід, межи тими більші пожари в Дроговижу повіта жидачівского (86 шкід), в Конотопах пов. сокальского (7 шкід), в Підгородищи пов. бобрецкого (8 шкід), в Верчанах пов. стрийского (14 шкід), і в Делїєві пов. станїславівского (5 шкід). Разом всїх від початку року по конець жовтня 1899 було 803 шкід, з котрих 640 вже виплачено, 41 шкід находить ся в ліквідациї, бо власне найбільше шкід припало при кінци місяця рівночасно, а 21 відшкодовань (в сумі загальній 4.837 зр. 92 кр.) на разї здержано до укінченя доходжень судових. Одному членови з причини не заплаченя премії відшкодоване відмовлено.

Сума всїх шкід від початку року в коштами ліквідациї виносить brutto 189.814 зр. 97 кр., з чого відтрутивши часть реасекуровану остає на власний рахунок 88.999 зр. 35 кр.

Фонд резервовий з днем 31 жовтня с. р. виносить суму 117.461 зр. 99 кр.

— **Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові,** стоваришеня зареєстрованого з обмеж. порукою, за місяць жовтень 1899.

I. Стан довжний:

		Кор. сот.
1. Удїли членів . . .		65.852·92
2. Фонд резервовий . . .		5.151·04
3. Специяльна резерва . .		446·96
4. Вкладки:		
а) Стан на поч. місяця жовтня .	647.468·53	
б) вложено в жовт.	31.034·60	
разом	678.503·13	
в) винято в жовт.	17.743·19	
позістає з кінцем жовтня . .		660.759 94
5. Сальдо прц. (побраних) . .		30.473 81
6. Непідняти дивіденда . .		1.772 28
7. Кошти спору . . .		110 53
8. Льокациї у сторін . .		399 18
Сума .		764.966 66

II. Стан чинний:

		Кор. сот.
1. Позички удїлені:		
а) стан на поч. місяця	657.508·71	
б) удїлено в жовт.	20.400·—	
разом	677.908·71	
в) сплачено в жовт.	26.639·55	
Стан з кінцем жовтня .		651.269 16
2. Готівка в касї з д. 31/10 1899		928 84
3. Цінні папери . . .		75.966 18
4. В щадници почтовій (оборот чек.)		2.337 05
5. В Товар. вз. обезп. „Днїстер“ .		17.000 —
6. В инших товариствах і банках		12.995 54
7. Сальдо коштів адміністрациї .		4.469 89
Сума .		764.966 66

Членів прибуло 25, убуло 10, оставало з кінцем жовтня 1899 1.712 членів з 1.754 деклярованими удїлами в сумі 87.700 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. — процент від позичок удїлюваних з провізиєю на кошти адміністрациї $6\frac{1}{2}$ проц.

буде на ній тої чорної поливи, якою будуть вкриті инші площі. В другім случаю, коли метеори вже в просторі сьвітовім летїли роєм, то кождий з них есть вкритий чорною поливою. В тій порі, коли настав головний гук, они не могли розскочити ся з одного кусня, бо в хвили першого гуку настає остуджене розігрітого воздуха і на розломових площах не могла би утворити ся полива. Впрочім підчас головного гуку не конче мусить якийсь метеор розскочити ся на кусні; бував вже нераз сильний гук, а мимо того упав лиш один метеорит.

Навіть підчас великих т. зв. камінних дощів спадають по найбільшій части „цїлі“ кусні а не розломи. В парискім музею для наук природних есть 950 таких метеоритів, що упали коло Пултуска в січни 1868. Тілько куснїв з одного метеора не могло би ніяк в однїй хвили так обтопити ся і заокруглити ся, щоби виглядали зовсім як цїлі. Сего факту не можна инакше вияснити як лиш тим, що вже в просторі сьвітовім летять рої метеорів. Правда, знані і такі метеорити, котрі розскочили ся в нашім воздусї, а мимо того їх розломові площі покрили ся скливом. Метеорит знайдений коло Бутсура у всхідній Індиї дня 12 мая 1861 складає ся з трох кусків, з котрих кождий знайдено на дві анґлїйскі милї далеко один від другого, і всї три дуже докладно пристають до себе, а мимо того їх розломова площа есть вкрита поливою. Такі случаї суть однакож дуже рідкі і належать до виїмки а з того не можна ще вносити, що і т. зв. камінні дощі творять ся в той спосіб.

Можна би однакож сказати, що прецї метеор коли летить, то его видко яко одну огнисту кулю; колиб то був цїлий рій метеорів, то чей було би видко бодай кілька окремо. На сей сумнів дає нам найлїпшу відповідь спостережене славно звістного зьвіздаря з Атин Юлїя Шмідта, першого, котрому удало ся добачити спадаючий метеор через телескоп. Показало ся, що той метеор був зложений з богато кусків; два кусні сьвітили ся зеленим сьвітлом і виглядали як дві спадаючі каплї, за котрими тягнули ся довгі кінчики огнисто червеної барви. За тими кусьнями ішов цїлий рій сьвітячих зеленою барвою метеоритів, з котрих кождий тягнув за собою довгий кінчик. Се спостережене оправдує зовсім той здогад, після котрого рої метеоритів представляють ся нам лиш длятого яко одна сьвітяча куля, що летять разом в однім напрямі і суть занадто малі, як щоби їх голим оком можна окремо розпізнати а знов доглянути їх в телескопі незвичайно трудно і може то стати ся хиба лиш случайно.

Єсть певною річию, що метеорити летять з простора сьвітового. Ну добре, але звідки именно? Звідки они там беруть ся? — Первістно був погляд, що то „згущені випари“ з нашої землї, відтак, що то камінє з вулканів на місяци — сего погляду есть дехто ще й доси. Був дальше погляд, що метеорити то кусні малого другого місяця нашої землї, котрий розлетїв ся в просторі. Тепер однакож переважає погляд, що метеорити стоять в звязи зі спадаючими зьвіздами і кометами.

Сим приходимо до з'явища спадаючих зьвізд.

(Дальше буде).

Телеґрами.

Відень 15 падолиста. Мінїстер війни бар. Кріґгамер і мінїстер оборони краєвої ґр. Вельзерсгаймб від'їхали вчера по полудни до Будапешту.

Триєст 15 падолиста. На однім турецкім корабли, що прибув до тутешного порту помер один моряк на джуму. Власти зарядили відповідні средства осторожности. З Відня вислано проф. Вайксельбавна, аби розслїдив положенє на місци. Проф. Вайксельбавм вернувши до Відня жалував ся на недостачу відповідних санітарних зарядженьв Триєстї, але впевняв, що нема небезпечности, аби пошесть дальше ширили ся.

Льондон 15 падолиста. Бюро Райтера доносить, що Бури бомбардують без настанку Кімберлей. — Доси прибуло до Капштадту на 12 кораблях 15.000 анґлїйского войска.

— **В канцеляриї руского товариства педаґоґічного,** при улици Академічній, ч. 8, можне купити слїдуючі виданя: 1) Образкові виданя: Зьвіринець 10 кр. — Гостинець 10 кр. — Забавки 10 кр. — Менажерия 10 кр. — Робінзон 40 кр. — Квіточка 20 кр. — Віночок 20 кр. — Кобзар Тараса Шевченка 20 кр. — Франко: Лис Микита, 2-ге цїлком перероблене виданє 50 кр. — Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр. — Наші зьвірята 40 кр. — Діточі вигадки ч. 1. 30 кр. — Діточі вигадки ч. 2. 30 кр. — Забавки для дїтий 40 кр. — Мала менажерия 35 кр. — Велика менажерия 40 кр. — Нашим дїтям ч. I. 40 кр. — Нашим дїтям ч. II. 40 кр. — 2) Виданя без образків: Читанка ч. I, II, III, IV. оправні 20 кр., без оправи 10 кр. — Китиця желань, 2 розширене виданє 20 кр. — Ів. Франко: Абу каземові Капцї 20 кр. — Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896. 2 зр. — Дзвінок на р. 1892, 1993, 1894, 1895, 1896, 1897, 3 зр. — Ів. Левицкий: Попались, Різдвяні сценки 10 кр. — Вол. Шухевич: Записки школяря 20 кр. — Від Бескида до Андів 10 кр. — В. Чайченка: Олеся; Байки; Комар; два оповіданя по 5 кр. — Дума про княгиню Кобзаря 5 кр. — О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортеп. 10 кр. — Леонїда Глїбова: Байки 5 кр. — Днїпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр. — М. Лисенко: Тече вода з під явора. Двосьпів з фортеп. 10 кр. — Мапа етноґрафічна України-Руси 20 кр. — Гордієнко: Картагенцї і Римляни 20 кр. — Юлїй Верне. Подорож довкола землї 60 кр. — Барановский. Приписи до іспитів 20 кр. — Молитвенник народний, в полотно оправлений 20 кр. — Др. Л. Кельнер. Коротка история педаґоґії 60 кр. — Василь В-р. Джонатан Свіфт. Подорож Ґулївера до краю великанів 25 кр. — Остап Макарушка. Короткий огляд руско-українського письменства 15 кр. — Мальота. Без родини 40 кр. — Віра Лебедева. Прогулька 5 кр. — Др. Мандибур. Олїмпія 35 кр. — Сальо. Непос для III. кл. ґімн. 65 кр. — А. К. Робінзон неілюстрований 10 кр. — Kokurewicz Józef. Podręcznik dla kancelaryi szkolnej. 50 кр. — Тарас Шевченко. Кобзар для молодїжи. 1.20 зр. — Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

І Н С Е Р А Т И.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефон число 569).